

Instytut Pamięci Narodowej - Archiwum

<https://archiwum.ipn.gov.pl/pl/edukacja-1/wystawy/13626,Wolnosc-jest-tam-gdzie-sa-wolni-ludzie-studencki-1988-rok-w-Lublinie.html>
27.02.2026, 20:19

„»Wolność jest tam, gdzie są wolni ludzie« - studencki 1988 rok w Lublinie”

Wystawa „»Wolność jest tam, gdzie są wolni ludzie« - studencki 1988 rok w Lublinie” powstała w związku z 20 rocznicą obchodów przez NZS strajków z roku 1988 w Lublinie. Po raz pierwszy została otwarta 21 lipca 2008 r. w siedzibie lubelskiego oddziału IPN.

Materiały ikonograficzne zaprezentowane na wystawie pochodzą ze zbiorów prywatnych uczestników tych wydarzeń. Na 30 planszach znajdują się zdjęcia m.in. z tzw. „sittingu”, czyli strajku studentów na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim w 1988 roku.

Inicjatywa powołania nowej, samorządnej i suwerennej organizacji studenckiej, z którą 2 września 1980 roku wystąpili studenci Uniwersytetu Gdańskiego spotkała się z pozytywną reakcją lubelskiego środowiska akademickiego. 24 września 1980 roku powstał Tymczasowy Komitet Założycielski na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej. Jeszcze przed rozpoczęciem roku akademickiego zawiązały się kolejne TKZ - na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim, Politechnice Lubelskiej, Akademii Medycznej i Akademii Rolniczej.

Celem NZS była walka o odzyskanie przez uczelnie wyższe autonomii, w tym prawa do samodzielnego wyboru władz akademickich oraz wolności tworzenia studenckich organizacji. Żądano zaprzestania represji wobec studentów i pracowników naukowych. Organizacja domagała się ograniczenia działalności cenzury, zapewnienia środków budżetowych na naukę i kulturę, zniesienia obowiązującego regulaminu studenckiego oraz zmiany zasad rekrutacji na studia.

Po wprowadzeniu stanu wojennego NZS zostało zdelegalizowane, a jego członkowie poddani represjom. W 1987 roku doszło do odnowienia działalności zrzeszenia na uczelniach lubelskich. NZS zajmował się kolportażem wydawnictw niezależnych, organizował projekcje filmów wideo pochodzących z nieocenzurowanej dystrybucji podziemnej. Prowadził również kursy samokształceniowe. Brał czynny udział w przygotowaniach III pielgrzymki papieża Jana Pawła II do Polski, podczas której członkowie działali w służbie porządkowej obsługującej wizytę. Lubelski NZS aktywnie włączył się do strajków i manifestacji antykomunistycznych, jakie miały miejsce w Lublinie w 1988 i 1989 roku.

Scenariusz wystawy

Dr Dorota Gałaszewska-Chilczuk OBEP IPN/Lublin

Koncepcja plastyczna

Magdalena Śladecka OBEP IPN/Lublin